

Odpovědnost za škodu při nemoci z povolání

Z důvodu odpovědnosti za škodu při nemoci z povolání nemůže být zaměstnanci, který pro následky nemoci z povolání není schopen konat dosavadní práci, uhrazena újma, spočívající v tom, že pro nedostatek vhodných pracovních příležitostí nemůže po pracovním úrazu mít příjem z vlastní výdělečné činnosti...

Z důvodu odpovědnosti za škodu při nemoci z povolání nemůže být zaměstnanci, který pro následky nemoci z povolání není schopen konat dosavadní práci, uhrazena újma, spočívající v tom, že pro nedostatek vhodných pracovních příležitostí nemůže po pracovním úrazu mít příjem z vlastní výdělečné činnosti.

Jestliže zaměstnanec nemá po skončení pracovní neschopnosti (při uznání částečné invalidity) pro nedostatek vhodných pracovních příležitostí příjem z vlastní výdělečné činnosti, je nepochybné, že při určení výše náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání částečné invalidity nelze vycházet z výdělku, který dosáhl v měsíci, za něž se náhrada poskytuje, ani z hledisek uvedených v ustanovení § 195 odst. 3 věty první zák. práce nebo v ustanovení § 36 nařízení vlády č. [108/1994](#) Sb.; „výdělek zaměstnance po zjištění nemoci z povolání“ ve smyslu ustanovení § 195 odst. 1 zák. práce je třeba v tomto případě stanovit způsobem, který odpovídá smyslu a účelu ustanovení § 195 zák. práce. Vzhledem k tomu, že smyslem a účelem náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity nebo částečné invalidity je odškodnění snížení (omezení) nebo ztráty pracovní způsobilosti poškozeného zaměstnance a jeho neschopnosti dosahovat pro následky nemoci z povolání stejný výdělek jako před poškozením, odpovídá uvedeným požadavkům plně takový postup, který výdělek po zjištění nemoci z povolání určuje podle pravděpodobného výdělku (§ 17 odst. 4 zák. o mzdě), jehož by poškozený zaměstnanec dosáhl při práci, odpovídající jeho schopnostem, kvalifikaci a zdravotnímu stavu, již by prokazatelně vykonával, kdyby tomu nebránil nedostatek pracovních příležitostí; pravděpodobný výdělek je současně třeba stanovit ke dni, v němž poškozenému zaměstnanci vznikl nárok na náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání částečné invalidity.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 252/2003, ze dne 2.7.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce J. K., zastoupeného advokátem, proti žalovanému VUD, s. p., zastoupenému advokátem, o odškodnění nemoci z povolání, vedené u Okresního soudu v Trutnově pod sp. zn. 14 C 74/97, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. září 2002 č.j. 26 Co 66/2002-231, tak, že dovolání žalobce zamítl.

Z odůvodnění :

Žalobce se (žalobou změněnou se souhlasem soudu prvního stupně) domáhal, aby mu žalovaný zaplatil na náhradě za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti 277.285,- Kč s příslušenstvím. Žalobu odůvodnil tím, že po zjištění nemoci z povolání (vazoneurózy) dne 5.6.1990,

pro jejíž následky mu byl od 17.5.1991 přiznán plný invalidní důchod, mu žalovaný řádně poskytoval náhradu za ztrátu na výdělků podle ustanovení § 195 zák. práce. Od 18.11.1996, kdy byl žalobci odejmut plný invalidní důchod, mu však žalovaný vyplácí pouze 30% náhrady odpovídající míře omezení jeho pracovní schopnosti. Žalobce, který je od 9.12.1996 veden u Úřadu práce v N. jako uchazeč o zaměstnání a z důvodu trvající nemoci z povolání je stále neschopen dřívějšího zaměstnání, však má zato, že mu nadále náleží náhrada za ztrátu na výdělků v původním rozsahu, tj. ve výši jeho průměrného výdělků před vznikem škody, upraveného valorizačními předpisy; po žalovaném proto požadoval za období od 18.11.1996 do 30.9.1998 odpovídající doplatek.

Okresní soud v Trutnově rozsudkem ze dne 27.10.1998 č.j. 14 C 74/97-58 žalovanému uložil, aby žalobci zaplatil 277.285,- Kč s příslušenstvím specifikovaným ve výrokové části rozsudku, „co do úroku 3% z částky 13.029,- Kč od 10.9.1998 do zaplacení“ žalobu zamítl a rozhodl, že žalovaný je povinen „nahradit“ žalobci náklady řízení ve výši 590,75 Kč a zaplatit České republice na účet Okresního soudu v Trutnově soudní poplatek ve výši 11.092,- Kč. Ve věci samé dospěl k závěru, že odnětím plného invalidního důchodu nedošlo u žalobce ke změně poměrů ve smyslu ustanovení § 202 odst. 1 zák. práce odůvodňující snížení náhrady za ztrátu na výdělků, neboť z lékařských zpráv a obsahu spisu Okresní správy sociálního zabezpečení v N. „je zřejmé“, že žalobce stále trpí nemocí z povolání. Protože žalobce nedosahuje žádného výdělků, ač je řádně evidován u úřadu práce, je žalovaný podle názoru soudu prvního stupně nadále povinen vyplácet mu náhradu za ztrátu na výdělků ve výši jeho průměrného výdělků „dosahovaného v rozhodném období před zjištěním nemoci z povolání“ a valorizovaného podle příslušných právních předpisů. Za žalované období od 18.11.1990 do 30.9.1998 proto žalobci přiznal (po odečtení již vyplacených 55.840,- Kč) požadovaných 277.285,- Kč.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 24.11.1999 č.j. 24 Co 809/98-100 rozsudek soudu prvního stupně „v odvoláním napadené části, ve výrocích I., III. a IV.“ (tj. ve vyhovujícím výroku ve věci samé a ve výrocích o nákladech řízení) zrušil a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení. Odvolací soud vyslovil názor, že do odškodňování nemoci z povolání nelze - jak to učinil soud prvního stupně - promítat jiná, zejména tzv. zaměstnanostní hlediska související se situací na trhu práce, která přímo nesouvisejí s odškodňovanou nemocí z povolání, byť se promítají do výše příjmu odškodňovaného zaměstnance. Odškodňovanému zaměstnanci v době jeho nezaměstnanosti přísluší náhrada za ztrátu na výdělků ve výši rozdílu mezi jeho průměrným výdělkem rozhodným pro výpočet náhrady škody a výdělkem ke dni vzniku nezaměstnanosti, z něhož je vypočítáváno hmotné zabezpečení, nebo „v daném případě výdělkem, kterého by mohl dle situace na trhu práce žalovaný v pro něho vhodném zaměstnání (se zohledněním zdravotního poškození v důsledku trvající nemoci z povolání nikoliv však poškození z tzv. obecných příčin) dosáhnout (tzv. pravděpodobný výdělek)“; podmínkou trvání nároku přitom je, aby se zaměstnanec aktivně zajímal o získání zaměstnání, tedy existence vůle být zaměstnán (či podnikat). Soudu prvního stupně uložil, aby v souladu s uvedeným právním názorem řízení doplnil.

Okresní soud v Trutnově (poté, co připustil změnu žaloby ohledně zaplacení další náhrady za ztrátu na výdělků za období od 1.8.1999 do 31.7.2001 ve výši 326.131,- Kč) rozsudkem ze dne 16.11.2001 č.j. 14 C 74/97-203 žalovanému uložil, aby žalobci zaplatil 515.409,- Kč s příslušenstvím specifikovaným ve výrokové části rozsudku, „co do částky 88.007,- Kč“ s příslušenstvím žalobu zamítl a rozhodl, že žalovaný je povinen „nahradit“ žalobci náklady řízení ve výši 5.411,- Kč a zaplatit České republice na účet Okresního soudu v Trutnově soudní poplatek ve výši 20.620,- Kč a náklady řízení ve výši 9.182,20 Kč a že žalobce je povinen „nahradit“ České republice na účet Okresního soudu v Trutnově náklady řízení ve výši 1.569,80 Kč. Soud prvního stupně vychází ze znaleckého posudku Prof. MUDr. K. M., podle kterého žalobce stále trpí nemocí z povolání a v důsledku ní je

omezen v pracovním uplatnění (nemůže vykonávat ani původní práci horníka ani práci truhláře, v níž má kvalifikaci), dovedil, že na straně žalobce nedošlo ke změně poměrů podle ustanovení § 202 odst. 1 zák. práce a že proto nadále trvá povinnost žalovaného platit žalobci náhradu za ztrátu na výdělků. Za situace, kdy žalobci, ač řádně spolupracoval s úřadem práce, nikdy nebylo s ohledem na jeho zdravotní stav zprostředkováno vhodné zaměstnání, považoval soud prvního stupně s přihlédnutím ke zdravotním omezením žalobce v důsledku nemoci z povolání za tzv. pravděpodobný výdělek žalobce minimální mzdu, která je podle zprávy Úřadu práce v T. (u Úřadu práce v N. není taková evidence vedena) nabízena u volných míst pro muže bez kvalifikace. Protože nebylo prokázáno, že by si žalobce bez vážných důvodů opomenul vydělat vyšší mzdu (žádnou lépe placenou práci neodmítl), náleží mu za období od 18.11.1996 do 30.9.1998 a od 1.8.1999 do 31.7.2001 náhrada za ztrátu na výdělků ve výši 515.409,- Kč odpovídající rozdílu mezi jeho průměrným výdělkem před vznikem škody a minimální mzdou, příp. mzdou, kterou si žalobce vydělal od 9.3.2000, kdy nastoupil do pracovního poměru ke svému otci, a rovněž částkami, které již žalovaný z tohoto důvodu žalobci vyplatil.

K odvolání účastníků Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 12.9.2002 č.j. 26 Co 66/2002-231 rozsudek soudu prvního stupně „v části výroku II, jíž byla žaloba zamítnuta ohledně 3% úroku z částky 13.029,- Kč od 10.9.1998 do zaplacení“ zrušil a řízení v tomto rozsahu zastavil, „ve zbývající části (zamítavého) výroku II“ tento rozsudek potvrdil a „ve výrocih I, III, IV, V a VI“ (tj. ve vyhovujícím výroku ve věci samé a ve výrocih o nákladech řízení) rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení. Odvolací soud vycházej ze zjištění, že žalobce „by mohl být pracovně umístitelný“ a že nemůže mít příjem z vlastní výdělečné činnosti pouze pro nedostatek vhodných pracovních příležitostí, se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně o nezbytnosti odpočtu tzv. pravděpodobného výdělků dosahovaného v zaměstnání, které by žalobce s přihlédnutím „pouze k pracovním omezením způsobeným nemocí z povolání“ mohl vykonávat; žaloba v rozsahu pravděpodobného výdělků žalobce ve výši pouze minimální mzdy a výdělků vyplaceného žalobci v zaměstnání, které začal vykonávat od března 2000, proto byla zamítnuta důvodně. Podle názoru odvolacího soudu se však žalovanému podařilo zpochybnit věrohodnost „stěžejního“ důkazu, o který soud prvního stupně opřel své rozhodnutí, tj. znaleckého posudku Prof. M., neboť žalovanému je třeba přisvědčit, že ve znaleckém posudku není odlišen soukromý názor znalce od nesporných faktů a že znalec při koncipování závěrů nevycházel ze všeobecně přijatých posudkových zásad a pominul, že posuzování profesionality onemocnění je svázáno s určitými předpisy. Soudu prvního stupně proto uložil, aby doplnil dokazování revizním znaleckým posudkem k naznačeným otázkám, příp. i dalšími potřebnými důkazy, na jejichž základě bude možno spolehlivě učinit závěr o opodstatněnosti zbývající části uplatněného nároku.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu (do jeho potvrzujícího výroku ve věci samé) podal žalobce dovolání. Namítal, že odvolací soud „provedl zúženou interpretaci“ rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16.11.2001, sp. zn. 21 Cdo 2805/99 (v němž podle názoru Ústavního soudu ČR vysloveného v usnesení ze dne 18.6.2002, sp. zn. I. ÚS 74/02 „zjevně nelze najít rysy jurisdikční libovůle“), ve kterém byl vysloven právní názor vycházející ze stavu, kdy poškozený zaměstnanec, který pro pracovní úraz není schopen vykonávat dosavadní zaměstnání, nemůže nastoupit jiné zaměstnání výlučně jen pro nedostatek pracovních příležitostí. V posuzovaném případě, kdy bylo prokázáno (ze zpráv Úřadu práce v N.), že žalobci, ačkoli byl evidován jako uchazeč o zaměstnání a s úřadem práce řádně spolupracoval, nebyla nalezena žádná vhodná práce s ohledem na jeho zdravotní stav související s nemocí z povolání, se však o takovou situaci nejedná. Bylo by totiž podle názoru dovolatele „v rozporu se smyslem náhrady škody za nemoc z povolání“, kdyby mělo jít poškozenému zaměstnanci k tíži, jsou-li na trhu práce pro něj vhodná volná místa, není-li však na ně přijat jen v důsledku nepříznivého zdravotního stavu (způsobeného nemocí z povolání) a „odpovědný

zaměstnavatel by si tento (poškozeným nezviněný) stav zohlednil započtením výdělku (ať už pravděpodobného či ve výši minimální mzdy), jehož poškozený nedosahuje právě z důvodu, za který je mu zaměstnavatel odpovědný“. Dovožoval proto, že ocitl-li se žalobce pro poškození zdraví v důsledku nemoci z povolání na trhu práce (v souzeném období, kdy byl veden v evidenci uchazečů o zaměstnání) v situaci, v níž by nebyť nemoci z povolání nebyl, „je mu žalovaný odpovědný i za tu část ztráty na výdělku, kterou nemůže dosahovat, když nemůže přijmout na trhu práce, pro toto profesní onemocnění, vhodnou práci“. Žalobce navrhl, aby dovolací soud rozsudky soudů obou stupňů (v dovoláním dotčeném výroku) zrušil a aby věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.) a že jde o rozsudek, proti kterému je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. dovolání přípustné, přezkoumal napadený rozsudek bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba posuzovat i v současné době - vzhledem k tomu, že žalobce požaduje doplatek náhrady za ztrátu na výdělku od 18.11.1996, kdy mu byl odejmut plný invalidní důchod - podle zákona č. [65/1965](#) Sb., zákoníku práce, ve znění zákonů č. [88/1968](#) Sb., č. [153/1969](#) Sb., č. [100/1970](#) Sb., č. [20/1975](#) Sb., č. [72/1982](#) Sb., č. [111/1984](#) Sb., č. [22/1985](#) Sb., č. 52/1987 Sb., č. [98/1987](#) Sb., č. [188/1988](#) Sb., č. 3/1991 Sb., č. [297/1991](#) Sb., č. [231/1992](#) Sb., č. [264/1992](#) Sb., č. [590/1992](#) Sb., č. [37/1993](#) Sb., č. [74/1994](#) Sb., č. [118/1995](#) Sb., č. [287/1995](#) Sb. a č. [138/1996](#) Sb., tedy podle zákoníku práce ve znění účinném do 30.9.1999 (dále jen „zák. práce“), a zákona č. [1/1992](#) Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku, ve znění zákonů č. [590/1992](#) Sb., č. [10/1993](#) Sb., č. [37/1993](#) Sb., č. [74/1994](#) Sb. a č. [118/1995](#) Sb. (dále jen „zák. o mzdě“).

Předpoklady odpovědnosti zaměstnavatele vůči zaměstnanci za škodu při nemoci z povolání podle ustanovení § 190 odst.3 zák. práce jsou existence nemoci z povolání, vzniklé za stanovených pracovních podmínek, vznik škody a příčinná souvislost mezi nemocí z povolání a vznikem škody. Odpovědnost za škodu při nemoci z povolání je tzv. objektivní odpovědností; zaměstnavatel tedy odpovídá za samotný výsledek (za škodu), aniž je uvažováno jeho zavinění.

Škoda, která vzniká následkem nemoci z povolání, spočívá též ve ztrátě na výdělku po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity nebo částečné invalidity). Ke ztrátě na výdělku dochází proto, že pracovní schopnost zaměstnance byla následkem nemoci z povolání snížena (omezena) nebo zanikla, a účelem náhrady za tuto ztrátu je poskytnout přiměřené odškodnění zaměstnanci, který není schopen pro následky nemoci z povolání dosahovat takový výdělek, jaký měl před poškozením.

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzovaném případě zjištěno (správnost skutkových zjištění v tomto směru dovolatel nezpochybňuje), že žalobce pracoval u žalovaného na základě pracovní smlouvy ze dne 8.12.1980 jako horník se stálým pracovištěm v podzemí a že dne 5.6.1990 u něj byla zjištěna nemoc z povolání - vazoneuróza. Z důvodu nemoci z povolání byl žalobci od 17.5.1991 přiznán plný invalidní důchod a žalovaný mu až do listopadu 1996 dobrovolně poskytoval náhradu za ztrátu na výdělku do jeho průměrného výdělku před vznikem škody. Od 18.11.1996 byl žalobci odňat

plný invalidní důchod s odůvodněním, že již „není plně invalidní dle § 39/1 zák. č. 155/95 Sb., ani částečně invalidní dle § 44/1,2 cit. zák.“, a žalovaný mu od tohoto data začal vyplácet (vycházející z „procentuelního ohodnocení omezení zdravotního stavu pro nemoc z povolání“) pouze 30% náhrady za ztrátu na výdělkem. Žalobce požádal dne 9.12.1996 Úřad práce v N. o zprostředkování zaměstnání, avšak žádné vhodné pracovní místo [odpovídající zdravotnímu stavu, schopnostem a kvalifikaci žalobce (po vyučení truhlářem na Středním odborném učilišti hornickém v M. S. v roce 1974 pracoval 14 let jako horník)], pro něj nalezeno nebylo. Od 9.3.2000 žalobce nastoupil do zaměstnání ke svému otci, které si obstaral sám.

S názorem dovolatele, že za dané situace žalovaný odpovídá i za tu část ztráty na výdělkem, kterou žalobce nemůže dosahovat proto, že pro poškození zdraví z důvodu nemoci z povolání „nemůže přijmout na trhu práce vhodnou práci“, dovolací soud nesouhlasí.

K předpokladům odpovědnosti zaměstnavatele vůči zaměstnanci za škodu při nemoci z povolání podle ustanovení § 190 odst. 3 zák. práce patří - jak již bylo uvedeno výše - také příčinná souvislost mezi nemocí z povolání a vznikem škody. O vztah příčinné souvislosti mezi ztrátou na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity nebo částečné invalidity) a nemocí z povolání se jedná tehdy, vznikla-li tato škoda (došlo-li k poklesu nebo úplné ztrátě výdělkem) následkem nemoci z povolání (tj. bez nemoci z povolání by škoda nevznikla tak, jak vznikla). Nárok na náhradu za ztrátu na výdělkem vzniká dnem, kdy došlo k poklesu (ztrátě) výdělkem. Pro výpočet náhrady za ztrátu na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity nebo částečné invalidity) není rozhodující průměrný výdělek před zjištěním nemoci z povolání, ale průměrný výdělek poškozeného před vznikem škody.

Podle ustanovení § 195 odst. 1 zák. práce náhrada za ztrátu na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity nebo částečné invalidity se poskytne zaměstnanci v takové výši, aby spolu s jeho výdělkem po zjištění nemoci z povolání s připočtením případného invalidního nebo částečného invalidního důchodu poskytovaného z téhož důvodu se rovnala jeho průměrnému výdělkem před vznikem škody. Přitom se nepřihlíží ke zvýšení invalidního důchodu pro bezmocnost, ke snížení tohoto důchodu podle právních předpisů o sociálním zabezpečení, ani k výdělkem zaměstnance, který dosáhl zvýšeným pracovním úsilím.

Škoda spočívající ve ztrátě na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity nebo částečné invalidity) je majetkovou újmou, která se - jak vyplývá z citovaného ustanovení - stanoví ve výši rozdílu mezi výdělkem zaměstnance před vznikem škody a výdělkem po poškození, k němuž je třeba připočítat případný invalidní nebo částečný invalidní důchod poskytovaný z téhož důvodu; nepřihlíží se přitom ke zvýšení invalidního důchodu pro bezmocnost, ke snížení tohoto důchodu podle právních předpisů o sociálním zabezpečení a k výdělkem zaměstnance, který dosáhl zvýšeným pracovním úsilím. Tímto způsobem jsou vyjádřeny snížení (omezení) nebo ztráta pracovní způsobilosti poškozeného zaměstnance a jeho neschopnost dosahovat pro následky nemoci z povolání stejný výdělek jako před poškozením.

V ustanovení § 195 odst. 1 zák. práce se výslovně neuvádí, jakým způsobem a za jaké období se stanoví výdělek zaměstnance po zjištění nemoci z povolání. Vzhledem k tomu, že náhrada za ztrátu na výdělkem se vyplácí pravidelně jednou měsíčně (srov. § 205b odst. 3 zák. práce), plyne z povahy věci, že pro určení výše náhrady za ztrátu na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti nebo při

uznání částečné invalidity (při uznání invalidity není poškozený zaměstnanec povinen vykonávat jakoukoliv výdělečnou činnost) se zpravidla vychází z výdělku zaměstnance, který dosáhl v měsíci, za nějž se náhrada poskytuje.

Podle ustanovení § 195 odst. 3 zák. práce zaměstnanci, který bez vážných důvodů odmítne nastoupit práci, která mu byla zajištěna, přísluší náhrada za ztrátu na výdělku podle předchozích odstavců pouze ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem před vznikem škody způsobené nemocí z povolání a průměrným výdělkem, kterého mohl dosáhnout na práci, která mu byla zajištěna. Zaměstnavatel zaměstnanci neuhradí škodu do výše částky, kterou si bez vážných důvodů opomenul vydělat.

Od situace, kdy poškozený zaměstnanec nevyužije možnosti vlastní výdělečnou činností (možnosti nastoupit práci u určitého zaměstnavatele) získat příjem, která je popsána v ustanovení § 195 odst. 3 zák. práce, je třeba odlišit stav, kdy poškozený zaměstnanec, který po zjištění nemoci z povolání není schopen vykonávat dosavadní práci, nemůže nastoupit jiné zaměstnání, které by bylo pro něj vhodné z hlediska jeho schopností, kvalifikace a zdravotního stavu, jen pro nedostatek pracovních příležitostí, tedy stav, kdy poškozený zaměstnanec má zájem využít nemocí z povolání sníženou (omezenou) pracovní způsobilost, avšak nemá možnost jej uskutečnit (tj. nastoupit vhodné zaměstnání) výlučně pro nedostatek pracovních příležitostí (tj. proto, že není volné místo, které by mohl zastávat).

I když odpovědnost zaměstnavatele za škodu způsobenou nemocí z povolání je tzv. objektivní odpovědností, je zaměstnavatel povinen nahradit jen takovou škodu, která poškozenému zaměstnanci vznikla následkem nemoci z povolání (tj. v příčinné souvislosti s nemocí z povolání). Skutečnost, že poškozený zaměstnanec, který pro následky nemoci z povolání nemůže konat dosavadní práci, nemůže nastoupit po zjištění nemoci z povolání jiné zaměstnání odpovídající nemocí z povolání snížené (omezené) pracovní způsobilosti jen pro nedostatek pracovních příležitostí, není způsobena následky nemoci z povolání, ale situací na trhu práce. Je nepochybné, že u zaměstnance, který se pro nedostatek vhodných pracovních příležitostí ocitl po zjištění nemoci z povolání bez práce, se změnil jeho sociální poměry (v tom, že nemá po zjištění nemoci z povolání příjem z vlastní výdělečné činnosti); z hlediska odškodnění nemoci z povolání je však podstatné, že situace na trhu práce postihuje všechny zaměstnance bez zřetele k tomu, zda jejich pracovní způsobilost je snížena (omezena) nemocí z povolání, popřípadě zda jejich pracovní způsobilost byla snížena (omezena) nemocí z povolání nebo z jiných příčin. V neposlední řadě je třeba vzít v úvahu, že náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti (při uznání částečné invalidity) vyjadřuje nezpůsobilost zaměstnance dosahovat pro následky nemoci z povolání stejný výdělek jako před poškozením. Tím, že pro nedostatek vhodných pracovních příležitostí nemá po zjištění nemoci z povolání žádný příjem, se na tomto účelu poskytování náhrady za ztrátu na výdělku nic nemůže změnit, neboť jinak by zaměstnanci byla odškodňována újma, k jejíž úhradě náhrada za ztrátu na výdělku nemůže sloužit; hmotné zabezpečení osob, které se ocitly bez práce, upravují zvláštní předpisy (srov. § 12 a násl. zákona č. [1/1991](#) Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů).

Z důvodu odpovědnosti za škodu při nemoci z povolání tedy nemůže být zaměstnanci, který pro následky nemoci z povolání není schopen konat dosavadní práci, uhrazena újma, spočívající v tom, že pro nedostatek vhodných pracovních příležitostí nemůže po pracovním úrazu mít příjem z vlastní výdělečné činnosti. Jestliže zaměstnanec nemá po skončení pracovní neschopnosti (při uznání částečné invalidity) pro nedostatek vhodných pracovních příležitostí příjem z vlastní výdělečné činnosti, je nepochybné, že při určení výše náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní

neschopnosti nebo při uznání částečné invalidity nelze vycházet z výdělku, který dosáhl v měsíci, za nějž se náhrada poskytuje (z něhož se při tomto odškodňování - jak uvedeno výše - zpravidla vychází), ani z hledisek uvedených v ustanovení § 195 odst. 3 věty první zák. práce nebo v ustanovení § 36 nařízení vlády č. [108/1994](#) Sb.; „výdělek zaměstnance po zjištění nemoci z povolání“ ve smyslu ustanovení § 195 odst. 1 zák. práce je třeba v tomto případě stanovit způsobem, který odpovídá smyslu a účelu ustanovení § 195 zák. práce. Vzhledem k tomu, že smyslem a účelem náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity nebo částečné invalidity je - jak uvedeno výše - odškodnění snížení (omezení) nebo ztráty pracovní způsobilosti poškozeného zaměstnance a jeho neschopnosti dosahovat pro následky nemoci z povolání stejný výdělek jako před poškozením, odpovídá uvedeným požadavkům plně takový postup, který výdělek po zjištění nemoci z povolání určuje podle pravděpodobného výdělku (§ 17 odst. 4 zák. o mzdě), jehož by poškozený zaměstnanec dosáhl při práci, odpovídající jeho schopnostem, kvalifikaci a zdravotnímu stavu, jíž by prokazatelně vykonával, kdyby tomu nebránil nedostatek pracovních příležitostí; pravděpodobný výdělek je současně třeba stanovit ke dni, v němž poškozenému zaměstnanci vznikl nárok na náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání částečné invalidity.

Ze stejného právního názoru, který již dříve byl odvolacím soudem v obdobném případě vysloven (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1.12.2000 sp. zn. 21 Cdo 2805/99, uveřejněný pod č. 45 v časopise Soudní judikatura, roč. 2001, na který poukazuje i sám dovolatel) a který je v současné době soudní praxí jako správný přijímán, vycházel v posuzované věci i odvolací soud. Dovedil-li odvolací soud - jak vyplývá z odůvodnění napadeného rozsudku, že za dané situace, kdy žalobce „by mohl být pracovně umístitelný“ a nemůže mít příjem z vlastní výdělečné činnosti pouze pro nedostatek vhodných pracovních příležitostí, je nezbytné provést „odpočet tzv. pravděpodobného výdělku“ (jen ve výši odpovídající minimální mzdě) dosahovaného v zaměstnání, které by žalobce s přihlédnutím „pouze k pracovním omezením způsobeným nemocí z povolání“ mohl vykonávat, bylo ve věci rozhodnuto v souladu s již ustálenou judikaturou a odvolací soud neshledal žádné důvody k její změně.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je v napadeném potvrzujícím výroku ve věci samé z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný. Protože nebylo zjištěno (a ani dovolatelem tvrzeno), že by rozsudek odvolacího soudu byl v této části postížen vadou uvedenou v ustanovení § 229 odst.1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř. nebo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalobce podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem o.s.ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní poměr \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Převedení zaměstnance na jinou práci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Plat](#)
- [Doručování](#)
- [Pracovní smlouva](#)
- [Bezpečnost a ochrana zdraví při práci](#)
- [Konzumace alkoholu na pracovišti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)